

Usnesení

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Michala Mazance a soudců JUDr. Petra Příhody, JUDr. Bohuslava Hnízдила, JUDr. Marie Součkové, JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Marie Žiškové, v právní věci žalobkyně A. P., zastoupené JUDr. Hanou Bachrachovou, LL.M., advokátkou se sídlem Praha 8, Karolinská 650/1, proti žalovaným 1) Ministerstvu vnitra, Praha 7, Nad Štolou 3, 2) Ministerstvu zemědělství, Praha 1, Těšnov 17, o žalobě na určení pravomoci mezi ústředními správními úřady podle § 97 odst. 1 písm. c) s. ř. s.,

t a k t o :

I. Žaloba se odmítá.

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení

O d ů v o d n ě n í :

Kompetenční žalobou se žalobkyně domáhá, aby Nejvyšší správní soud rozhodl, který správní úřad má pravomoc vydat rozhodnutí „*ve věci opravného prostředku a žádosti o udělení výjimky z konfiskace podaných dne 16. 10. 1945 právním zástupcem Dr. A. S. Dr. Bukovským proti konfiskačnímu výměru Okresního národního výboru v Českých Budějovicích, č. 05 ze dne 4. 10. 1945, vydaného na základě dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb.*“.

V žalobě je především uvedeno:

Dekretem prezidenta republiky ze dne 21. 6. 1945 č. 12/1945 Sb., o konfiskaci zemědělského majetku, (dále jen „dekret“) a z něj vycházejícího výměru Okresního národního výboru v Českých Budějovicích č. 05 ze dne 4. 10. 1945 byl konfiskován majetek Dr. A. S. Tento výměr byl s poučením o opravných prostředcích doručen zástupci Dr. A. S., advokátu Dr. Bukovskému v Praze, a to dopisem ze dne 5. 10. 1945. Proti tomuto rozhodnutí podal advokát opravný prostředek a podal žádost o udělení výjimky z konfiskace podle § 1 odst. 3 dekretu (dále jen „opravný prostředek“). O tomto opravném prostředku nebylo dosud rozhodnuto. Podle § 1 odst. 3 dekretu měl o opravném prostředku a o žádosti o poskytnutí výjimky rozhodnout Okresní národní výbor, který v případě pochybností měl postoupit věc Zemskému národnímu výboru, který ji pak byl povinen se svým dobrozdáním postoupit ke konečnému rozhodnutí Ministerstvu zemědělství a Ministerstvu vnitra, které měly povinnost o věci rozhodnout v součinnosti. Okresní národní výbor skutečně také předložil věc jako pochybný případ Zemskému národnímu výboru v Praze. Zemský národní výbor se opravnými prostředky zabýval. Jeho stanovisko k danému případu je písemně formulováno ve zdůvodnění rozhodnutí ze

dne 5. března 1946. Obě ministerstva, povolána k rozhodnutí podle § 1 odst. 3 dekretu, však o opravných prostředcích do současné doby nerozhodla.

V uplynulých letech se žalobkyně opakovaně obracela na Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zemědělství s žádostí, aby o shora uvedených opravných prostředcích bylo konečně rozhodnuto. Je nutné vzít v úvahu, že od doby, kdy se žalobkyně stala právní nástupkyní odvolatele Dr. A. S., nebyl žádný orgán státní správy vůbec schopen ve věci odvolání rozhodnout a požadované poskytnutí výjimky z konfiskace poškozenému udělit či věc vůbec vyřídit. Ministerstvo zemědělství žalobkyni po mnoho let soustavně nezákonně bránilo v nahlédnutí do spisů ke konfiskaci majetku Dr. A. S. a k tomu zahájenému odvolacímu řízení.

Právní nástupnictví žalobkyně a s ním spojená aktivní legitimace pro podání kompetenční žaloby je dána skutečností, že žalobkyně je dcerou Dr. H. S., adoptivního syna Dr. A. S.

S tímto bezprávním stavem, kdy bylo žalobkyni tvrzeno, že zde není žádný orgán, který by ve věci opravného prostředku pravomocně rozhodl, se nehodlala žalobkyně smířit. Proto se obrátila na Ústav státu a práva Akademie věd České republiky s žádostí o vypracování expertizy v této problematice. Právní expertiza tohoto ústavu ze dne 10. 12. 2004 došla k závěru, že: *„orgánem státní správy příslušným k rozhodnutí o odvolání a při výjimce z konfiskace podle § 1 odst. 3 dekretu prezidenta republiky je dnes místně příslušný krajský úřad.“*

Tato expertiza sleduje přenos kompetencí a působností příslušných úřadů od roku 1945 do dnešní doby. Dle dnes platných předpisů a přenosu působností měl tedy podle expertizy o výše uvedeném opravném prostředku rozhodnout Krajský úřad Jihočeského kraje v Českých Budějovicích (dále jen „Krajský úřad“).

Dále žalobkyně uvádí, že tento správní orgán se vyřízením opravného prostředku vůbec nezabýval, jak je zřejmé z jeho dopisu ze dne 11. února 2005, kterým žalobkyni sdělil, že *„jelikož nejde o jednoduchou právní záležitost, požádali jsme o podání stanoviska k uvedené věci Ministerstvo vnitra ČR, jemuž je Krajský úřad při výkonu přenesené působnosti dle § 92 odst. 1 zákona č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zařízení) ve znění pozdějších předpisů podřízen“*, a v dalším dopise ze dne 18. 3. 2005 dodal, že *„žádost žalobkyně ze dne 24. 1. 2005 a její doplnění ze dne 28. 2. 2005 nelze považovat za podání ve smyslu správního řádu, ale pouze za určitý návrh či podnět. Z uvedeného důvodu nebylo tedy zahájeno žádné řízení a nebude tedy a ni za současné situace vydáno žádné rozhodnutí o shora podaných opravných prostředcích.“*

Podle žalobkyně státní orgány ignorovaly její poukazy na skutečnost, že v každé věci musí existovat kompetentní a místně příslušný orgán ve věci rozhodnutí o opravných prostředcích a trvaly na tom, že žádný takový kompetentní orgán není. Žalobkyně se setkala rovněž s tvrzením, že na vyřízení odvolání z roku 1945 nelze současné právní předpisy „retroaktivně“ použít, státní orgány hledaly různé výmluvy, že právní věc už je pravomocně uzavřena. Tvrdily, že není jasné, zdali byl veškerý majetek konfiskován na základě dekretu prezidenta

republiky č. 12/1945 Sb. nebo byl na vyvlastnění majetku aplikován obsah zákona č. 143/1947 Sb.

Protože z vyjádření samotného jednání krajského úřadu bylo zřejmé, že ve věci vyřízení opravného prostředku neučiní žádné další kroky, ani nehodlá rozhodnout, využila možnosti postupovat proti nečinnosti orgánu dle § 50 zákona 71/1967 Sb. (správní řád) a oslovila dne 3. 10. 2005 svou žádostí o vyřízení opravného prostředku Ministerstvo vnitra a Ministerstvo zemědělství, neboť podle § 50 správního řádu platí: *„dovoluje-li to povaha věci a nelze-li nápravy dosáhnout jinak, správní orgán, který by byl jinak oprávněn rozhodnout o odvolání, sám ve věci rozhodne, pokud správní orgán příslušný k rozhodnutí nezačal řízení, ač je k tomu povinen nebo pokud nerozhodl ve lhůtě stanovené v § 49 odst. 2.“* V podání žalobkyně navrhovala, aby jedno z ministerstev již z titulu své dřívější, ale i současné kompetence vztáhlo na sebe řízení uvedené v citovaném § 50 správního řádu, stanovilo termín ústního jednání, pokud by v této věci nerozhodlo bez dalšího, a tedy rozhodlo o podaných opravných prostředcích.

Smyslem žádosti dle § 50 bylo odstranění průtahů v řízení, protože Krajský úřad nebyl ochoten ani schopen ve věci rozhodnout. Zároveň žalobkyně předpokládala, že na základě principu právní jistoty se může spolehnout, že nadřízený orgán standardním způsobem ve věci odvolání bezodkladně rozhodne. Je třeba konstatovat, že ani ministerstva v řízení nedostála své povinnosti, která je dána § 50 správního řádu. Opět zde byl nastolen bezprávní stav, spočívající v tom, že se ani tyto orgány bez patřičného odůvodnění meritem věci vůbec nezabývaly, opět se opakovaly výmluvy o nedostatku kompetence, Ministerstvo vnitra se snažilo ve své argumentaci převést vyřízení záležitosti na některý jiný vrcholný orgán státní správy, tj. Ministerstvo zemědělství, či za určitých okolností Ministerstvo financí.

Pro žalobkyni je nepřijatelný stav, kdy odmítnutí návrhu na ochranu proti nečinnosti Krajského úřadu dle § 50 správního řádu Ministerstvem vnitra i Ministerstvem zemědělství vede k porušení právní jistoty, neboť oprávněně předpokládala, že stát (orgán státní správy) ve věci vyřízení opravného prostředku proti konfiskaci zemědělského majetku dle dekretu č. 12/1945 Sb. se bude řídit pravidly, které sám sobě pro toto řízení stanovil. Nevyřízení návrhu dle § 50 správního řádu nemůže jít v neprospěch žalobkyně, zvláště za situace, kdy ministerstva sama nepostupovala dle zásad správního řízení.

Žalované Ministerstvo zemědělství ve vyjádření k žalobě mj. vyslovalo nesouhlas s tvrzením žalobkyně, že dosud nebylo rozhodnuto o opravném prostředku podaném dne 16. 10. 1945 zástupcem JUDr. A. S. Na základě tohoto podání byla provedena řada šetření a jednání a bylo i vyžádáno stanovisko Ministerstva vnitra ohledně občanství JUDr. A. S. Bylo zjištěno, že je nesporné jeho československé občanství a že podmínky pro konfiskaci dle dekretu č. 12/1945 Sb. dány nebyly. Nejednalo se o pochybný případ ve smyslu § 1 odst. 3 tohoto dekretu a nebyl ani důvod k předložení ke konečnému rozhodnutí Ministerstvu

zemědělství. Zemský národní výbor přípisem ze dne 19. 8. 1949, čj. XII/3-661-1947, uložil všem okresním národním výborům, které zavedly konfiskační řízení, je okamžitě zastavit, obnovit stav před zavedením tohoto řízení. Příslušné okresní národní výbory poté svá rozhodnutí o konfiskaci majetku JUDr. A. S. zrušily. Tímto způsobem bylo zároveň vyhověno odvolání proti konfiskaci majetku, a tím bylo skončeno i řízení o odvolání JUDr. A. S. v souladu s tehdy platným vládním nařízením č. 8/1928 Sb., které neznalo institut zastavení řízení (procesní úkon znamenající skončení řízení o odvolání).

Žalované Ministerstvo vnitra po obsáhlejší rozboru věci ve svém vyjádření především dovozuje, že není orgánem, do jehož pravomoci by rozhodnutí spadalo, a nemá pravomoc ani k postupu dle § 50 správního řádu (z roku 1967).

Protože spisy, které předložili účastníci řízení, neobsahovaly podání ze dne 4. 10. 1945, o kterém by mělo být dle tvrzení v žalobě rozhodnuto, byla tato písemnost vyžádána od účastníků řízení. Žalobkyně i žalovaný ad 2) předložili kopie stejného podání; o shodě s originálem není důvodu pochybovat.

Ze všech těchto písemností vyplývají následující podstatné skutečnosti:

Vyhláškou Okresního národního výboru v Českých Budějovicích ze dne 4. 10. 1945, čj. 05, bylo vysloveno, že tento národní výbor označuje podle § 1 odst. 1 dekretu prezidenta republiky „ze dne 21. června 1945, č. 12 Sb.“ za osobu „německé – maďarské národnosti“ JUDr. A. S.

V podání ze dne 16. 10. 1945 JUDr. A. S., zastoupený JUDr. Františkem Bukovským, uvedl, že „vznáší námitky a podává odvolání“ do této vyhlášky. Jak vyplývá z dalšího obsahu podání, JUDr. A. S. dovozoval nezákonnost této vyhlášky, a vedle některých formálních nedostatků rozhodnutí poukazoval především na to, že se vždy hlásil k české národnosti. Navrhl, aby pro případ, že nebude vyhověno těmto námitkám, bylo podání považováno za odvolání.

V přípisu Zemského národního výboru ze dne 19. 8. 1947, čj. XII/3-661/1949, adresovaném „všem okresním národním výborům a polit. expositurám v Čechách“ ve věci „převedení majetku Dra A. S. do vlastnictví země české; zrušení příp. konfiskačních řízení“ bylo poukázáno na zákon č. 143/1947 Sb., s tím, že majetek JUDr. A. S. „nepodléhal a nikdy nepodléhá žádnému konfiskačnímu řízení a majetková správa zavedená na tuto majetkovou podstatu byla zřízena pouze z důvodu nepřítomnosti majitele. Zemský národní výbor ukládá proto tamnímu okresnímu národnímu výboru, aby v případě, že snad bylo přece v tamním obvodu v rozporu se zákonným stavem zavedeno konfiskační řízení na jednotlivé části S. majetku, veškerá tato řízení okamžitě zastavil, obnovil předešlý stav, tj. stav před zavedením konfiskačního řízení a podal o provedeném opatření zprávu ke shora uvedenému čj.“

Výměrem Okresního národního výboru v Českých Budějovicích ze dne 12. 2. 1948, čj. XII-2029/48-3 bylo vysloveno, že rada tohoto národního výboru usnesením ze dne 30. 1. 1948 zrušila konfiskaci zemědělského majetku Dr. A. S.,

vyšlovenou vyhláškou ze dne 4. 10. 1945, čj. 05. V důvodech bylo poukázáno na obdobné skutečnosti jako v přípisu Zemského národního výboru ze dne 19. 8. 1947.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval otázkou, zda jsou dány podmínky pro rozhodnutí o kompetenční žalobě dle § 97 a násl. s. ř. s., přičemž vycházel z následujících skutečností, úvah a závěrů.

Především je nutno uvést, že podání ze dne 16. 10. 1945 je odvoláním proti „vyhlášce“ (deklaratornímu rozhodnutí) ze dne 4. 10. 1945, čj. 05, a nikoli žádostí o výjimku ve smyslu § 1 odst. 2 a 3 dekretu prezidenta republiky č. 12/1945 Sb., o konfiskaci a urychleném rozdělení zemědělského majetku Němců, Maďarů, jakož i zrádců a nepřátel českého a slovenského národa, jak je uváděno na některých místech v žalobě a v dalších písemnostech. JUDr. A. S. v tomto podání jasně dovozuje, že není osobou německé či maďarské národnosti (které by musely o výjimku žádat), a ve své podstatě namítá, že uvedený dekret prezidenta republiky se na něho nevztahuje.

Rozhodnutí o takovémto odvolání náleželo Zemskému národnímu výboru (srov. nález Nejvyššího správního soudu Boh. A 1512/1946 a Boh. A 1519/1947), přičemž procesní postup upravovalo především vládní nařízení č. 8/1928 Sb., o řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů (správní řízení).

Jestliže však rozhodnutí Okresního národního výboru v Českých Budějovicích ze dne 4. 10. 1945 bylo zrušeno (byť v jiném řízení, zjevně z moci úřední – viz § 83 vládního nařízení č. 8/1928 Sb., srov. obdobné rozhodnutí ONV v Žatci ze dne 10. 11. 1947, čj. 26935/47) odpadl předmět řízení o odvolání, a není již možno se domáhat rozhodnutí o opravném prostředku. Žalovanému ad 2) je třeba přisvědčit v tom, že z tehdy účinného vládního nařízení č. 8/1928 Sb. nelze dovodit povinnost vydat procesní rozhodnutí o ukončení řízení o odvolání (např. rozhodnutí o zastavení odvolacího řízení).

Na tomto závěru nemůže nic změnit ani žalobkyní dodatečně předložený přípis Správy pro věci majetkové a devizové ze dne 7. 9. 1981, adresovaný Federálnímu ministerstvu financí a označený jako „Informace o některých majetkoprávních vztazích A. S“. V tomto sdělení především není zohledněna skutečnost, že vyhláška Okresního národního výboru v Českých Budějovicích ze dne 4. 10. 1945 čj. 05, byla zrušena, ani proč k tomuto zrušení došlo.

Podle § 100 odst. 1 v řízení o kompetenčních žalobách soud vychází ze skutkového a právního stavu, který tu je v době jeho rozhodnutí. Nepřichází-li tedy, jak soud vyložil, již v úvahu rozhodnutí, který orgán má rozhodnout o podání (odvolání) ze dne 16. 10. 1945, musela být žaloba odmítnuta [§ 99 písm. a) s. ř. s.].

O nákladech řízení rozhodl soud podle § 60 odst. 3 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, byla-li žaloba odmítnuta.

Poučení: Proti tomuto rozhodnutí nejsou opravné prostředky přípustné.

V Brně 9. listopadu 2007

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu